

Karjalan kunnalla – synnyinseuduilla pitkästä aikaa

Kävin kaksi vuotta sitten synnyinseuduillani Salmin pitäjän Lunkulan saarella. Kirjoitan nyt vähän matkakokemuksistani. Serkku”tyttö” sai nimittäin mieheltään 70-vuotislahjaksi Karjalan matkan. Hän ehdotti, että lähdetään tutulla pienellä porukalla käymään entisillä kotikonnuilla.

En aluksi innostunut ajatuksesta, kun en ole hyväksynyt mielessäni rauhanneitoja ja alueluovutuksia vielä tähän päivään mennessä. Tyttäreemme oli sitäkin innostuneempi näkemään Karjalan. Niin tulin sitten ylipuhutuksi.

Lähdimme aamulla klo 7 matkaan Siilinjärveltä, jossa serkkuni asuu. Rajanylitys tapahtui Värtsilässä. Tullimuodollisuuksissa meni tunti. Meitä oli kahdeksan hengen pikkubussissa kuusi ihmistä. Tilaa oli ihan mukavasti. Perille saavuimme noin klo 16.

Yöpymispaikka oli Salmin kirkolla. Ruoka oli hyvää ja monipuolista, paitsi makkara oli erittäin rasvaista. Talo oli kaikin puolin siisti ja puhdas, ei ollut torakoita eikä muitakaan ”örvänäitä”. Keittiö oli nykyaikaisesti varustettu: oli pakastin, kahvinkeitin ym. Talossa oli myös sisä-WC.

Majataloa piti eläkkeellä oleva naislääkäri miehensä kanssa. Lääkäri ymmärsi hyvin suomea ja puhuikin sitä jonkin verran, ”tule, istu, pöytään” –tyylillä. Hänellä on ollut suomalainen äiti, joka oli sodan syttyessä Venäjän puolella, eikä sitten päässytkään sieltä pois. Mansikoita oli tarjolla koko ajan. Tontti oli kokonaan viljelty, juurikasveja enimmäkseen ja paljon kukkia. Illalla kävimme uimassa Tulemajoessa, joka virtaili verkalleen kohti Laatokkaa.

Aamupalan jälkeen lähdimme Lunkulansaarelle. Saimme päiväksi eväät mukaan. Kotipaikka löytyi ihan helposti. Samoin myös mummola. Rakennuksia ei ollut mitään jäljellä. Kivijalatkin oli viety johonkin. Seutu oli pusikoitunut ja metsittyntynkin. Pitkänomainen mäenharjanne, jossa sukumme taloja oli ollut monta peräkkäin, kasvoi nyt heinää ja valtavasti luonnonkukkia. Olihan heinäkuu, ja kaikki oli parhaillaan kukassa.

Tien toisella puolella on suo, joka oli vähän kuivahtanut. On kuulemma kaivettu oja Laatokkaan. Siinä ollut pieni lampi oli kasvanut umpeen. Keräsin sieltä välirauhan aikana karpaloita. Se oli mielestäni kivaa, koska niitä oli niin paljon. Ajattelin silloin lapsen mielessäni, että tämä on ihan **minun oma suo**, kun en nähnyt siellä koskaan ketään muita. Olimme serkkuni kanssa päättäneet, että emme itke. Mutta siinä suon laidalla seisoessani, kuin kuovi lauloi pesueelleen varoitushuutoja, ihan niin kuin silloin ennen, niin kyllähän minä vähän herkistyin. Onneksi muut eivät sitä huomanneet.

Serkun kotimäki on siinä ihan vähän matkan päässä, noin 300-400 metriä. Sisarukset olivat naimisissa niin lähellä toisiaan. Välillä oli vain viljeltyjä peltosarkoja. Me lapset kipaisimme usein pientareita pitkin toistemme luo. Salaojiahan tuolloin ei ollut.

Lunkulansaari on noin 16 km pitkä. Kävimme ihan saaren päässä asti. Sieltä oli ennen lossiyhteys Mantsinsaarelle, joka on vähän isompi saari. Rannassa oli monta kalastusalukselta näyttävää laivaa ja kolme venettä. Rannalla oli talo, josta olisi saanut kyydin Mantsinsaarelle, jos olisi ollut asiaa sinne.

Maita on viljelty jonkin aikaa, mutta se sukupolvi on joko eläkkeellä tai kuollut. Nuoria ei kolhoosityöt enää kiinnosta. Kolhoositiloja on enää murto-osa siitä, mitä on ollut sodan jälkeen. Se on sääli, sillä maat ovat viljavia. Muista vanhempieni kertoneen, että siellä ei halla vienyt koskaan mitään. Laatokan vaikutus kesti pitkälle syksyyn.

Illalla oli majoituspaikassa taas ruoka, kahvi ja sauna, sekä ennen nukkumaanmenoa teetä, jos joku halusi. Illalla kuljettajamme vei meidät Viteleen uimaan. Se ei ollut Suomen vaan Venäjän puolta. Ihana hiekkaranta. Aallokko oli aika korkea, mutta pitihän sitä uida Laatokassa. Vesi oli ihan kirjasta ja hyvän näköistä. Käväisi mielessä, että olisihan täällä hyviä rantoja datshojen rakentamiseen.

Kirkonkylällä oli kaksi kauppaa, mutta tavaravalikoima oli kovin suppea. En osannut ostaa muuta kuin teetä. Alkoholijuomia oli runsaasti esillä. Sitä on siellä myynnissä – kauppa kuin kauppa.

Salmin ennen niin suuri ja kaunis kirkko oli sodan jäljiltä ilman kattoa, ja seinät ja kupolit sortuivat vähitellen kokonaan. Oli todella surkea näky. Saimme liikkua siellä ihan vapaasti. Kukaan ei kieltänyt menemästä mihinkään. Seuraavana aamuna olikin sitten kotiinlähdön aika. Kotimatalla katselimme vähän Sortavalan kaupunkia. Rakennukset olivat sekä vanhoja että uusia. Täällä vesi oli sameata ja likaisen näköistä. Laituri, josta laivat lähtevät Valamon luostarisaarelle, ei täyttäisi suomalaisia laatu- ja turvallisuusvaatimuksia.

Poikkesimme astioita myyvässä liikkeessä, jossa mm. kaunista kristallia oli paljon. Kieliongelmiä meillä ei ollut, kun tytär oli mukana. Hänellä oli opiskeluaikanaan venjä pääkielenä. Tie oli osittain päällystetty, osittain soratietä. Tien oikaisu- ja parannustöitä oli useassa paikassa. Ostimme tien varrelta naisilta lakkoja sekä lakka- ja vadelmahilloja. Eivät ne halpoja olleet, kyllä naiset olivat hintatietoisia. Mutta ostimme, kun olivat viehättäviä mummoja, eivätkä näyttäneet mitenkään rikkailta.

Karjala näytti meille parhaat puolensa. Sää oli lämmin ja poutainen koko matkan ajan. Kun näki sen rauhan ja hiljaisuuden, joka lepäsi entisen kotiseutuni yllä, on vaikea ajatella sitä sotatantereena.

Vaikka lähdin matkaan vastahakoisesti, en nyt yhtään pahoittele, että tuli käytyä. Olen päässyt tämän kahden vuoden aikana eroon ”kun otti niin pitäköön” –asenteesta. Mieleni on nyt tyyni ja rauhallinen. On vain sopeuduttava asioihin, joille ei itse voi mitään. Suomen historia on tältä osin hyvin ikävää luettavaa. Tällaisia olivat näkemykseni ja kokemukseni Karjalan matkalla 11.-13.heinäkuuta 2006.

Mirjam Puuskari os. Räbinä
Kouvola

Kirjoittaja on syntynyt ja elänyt lapsuutensa Salmassa